

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:1580

av Hans Rothenberg (M)

Bluffuniversitet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att etablera en enhetlig definition av begreppet universitet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt Universitetskanslersämbetet (UKÄ) och andra relevanta myndigheter att utarbeta en handlingsplan för att i samhället upplysa om och motverka förekomsten av s.k. bluffuniversitet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för internationellt samordnade insatser i syfte att försvåra möjligheterna att bedriva bluffuniversitet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Universitet är ett högre lärosäte med forskning och utbildning. I Sverige har det administrativt motsvarats av att lärosätet tilldelats minst två vetenskapsområden (fakulteter); ett högre lärosäte i Sverige med utbildning och forskning inom endast ett område har brukat benämnas högskola. Sedan 2010 är vetenskapsområdena avskaffade, och det är numera regeringen som föreslår riksdagen att bestämma vilka statliga universitet och högskolor som ska finnas.

Orden universitet och högskola är inte namnskyddade utan vem som helst kan använda dem. Däremot måste de ha ett examenstillstånd för att få ge examen på universitets- eller högskolenivå. Universiteten och högskolorna ansöker om examenstillstånd hos Universitetskanslersämbetet. De som inte har denna rätt ger ofta så kallade

diplomutbildningar eller certifikatsutbildningar. Skillnaden mellan att få en examen och en diplomutbildning är att det sistnämnda inte är universitets- och högskoleutbildningar.

Bluffuniversitet

Ett så kallat bluffuniversitet är en organisation eller individ som utfärdar falska eller värdelösa betyg eller examensbevis utan att ställa egentliga krav på studier och utan att någon erkänd myndighet eller organisation utövar tillsyn över universitetens verksamhet. Fenomenet har funnits länge, inte minst i USA, men har expanderat kraftigt under 2000-talet i takt med att bluffuniversiteten har flyttat sin verksamhet till internet där de ofta marknadsför sig med hjälp av skräppost.

I Sverige ökar antalet anmälningar om falska och värdelösa examina dramatiskt. De senaste åren har Universitets- och högskolerådet (UHR) fått in ett 40-tal ärenden som rör organisationer som säljer falska och värdelösa examina. För femton år sedan hade man inte ett enda sådant ärende. Det finns exempel på utbildningsföretag med säte i Sverige där man hos deras ”universitet” kan bli civilingenjör på ett år till en kostnad på 17 000 svenska kronor.

Köparen är antingen väl medveten om vad det handlar om eller faktiskt tror att enbart arbetslivserfarenhet räcker för att erhålla exempelvis en PhD i ett ämne. I den senare kategorin är det också aktuellt med ett generöst tillgodoräknande av arbetslivserfarenhet, men här förväntas köparen även göra några symboliska inlämningsuppgifter eller skriva en ”avhandling” på några sidor. En examen som normalt tar flera år erhåller man på betydligt kortare tid – ibland inom några månader, veckor eller dagar. Av de fall som Högskoleverket känner till tycks den senare kategorin vara vanligast. Och som synes är det inte alltid klart vad som är ett bluffuniversitet. Skalan är glidande från den enkla transaktionen till att ställa vissa krav på köparen.

Internationella försök att komma åt bluffuniversitet genom lagstiftning har varit måttligt framgångsrika och syftat till att reglera försäljningen och/eller användningen av meriter från bluffuniversitet. Många länder (Australien, Storbritannien, USA m fl) har system med offentliga listningar av godkända lärosäten. Dessa är dock otillräckliga och erfarenheterna från bland annat Storbritannien är nedslående då bluffuniversiteten är skickliga på att finna juridiska kryphål genom att bland annat registrera sig som utländska företag.

Problematiken kring bluffuniversiteten är således en kombination av akademisk och konsumentjuridisk karaktär vilket innebär att det behövs ett brett angreppssätt för att hantera frågan. Samhället tillskriver examina ett värde. I det moderna kunskapssamhället utgör en akademisk examen ett slags garanti för att en individ har kunskaper på avancerad nivå för att kunna utföra en syssla. Samhället bygger delvis på den tilltro medborgarna tillskriver dessa och andra yrkeskategorier. Spridningen av köpta och värdelösa betygshandlingar från bluffuniversitet skadar medborgarnas tilltro till utbildningssystemet och värdet av riktig utbildning urholkas. Förlorarna är arbetsgivare, studenter, universiteten och samhället i stort.

Hans Rothenberg (M)